

Казьмірова І.В.

студентка,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут»

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

З набуттям чинності Кримінального процесуального кодексу України з'явився новий для українського кримінального процесу інститут угод, що ознаменував собою ще один важливий етап на шляху забезпечення прав людини.

Незважаючи на те, що спостерігається певне розмаїття думок і поглядів на дане нововведення, позиція переважної більшості науковців зводиться до того, що все ж таки, основна мета запровадження інституту угод полягає у забезпеченні процесуальної економії, з чим досить складно не погодитися. Даний інститут забезпечує розгляд обвинувачення судом у найкоротші строки, сприяє зменшенню навантаження на систему здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях, мінімізує бюджетні витрати та забезпечує швидке відшкодування збитків, заподіяних злочинцем.

Попри існування значної кількості досліджень і публікацій на дану тематику, нерозв'язаними залишається чимало важливих питань практичної реалізації інституту угод, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Згідно ч. 1 ст. 469 КПК України, домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді) [1].

На практиці досить частими є випадки зловживання даною нормою, внаслідок чого має місце відмова у затвердженні угоди про примирення. Зокрема, Ухвалою Оріхівського районного суду Запорізької області від 08.09.2014 у справі № 323/2957/14-к, Ухвалою Ізяславського районного суду Хмельницької області від 15.03.2015 у справі № 675/3057/14-к у затвердженні угоди про примирення було відмовлено, а кримінальне кримінальне провадження повернуто прокурору для продовження досудового розслідування, оскільки домовленість стосовно угоди про

примирення проводилась за допомогою бланку угоди про примирення слідчого, який склав угоду про примирення, у зв'язку з чим існували обґрунтовані підстави вважати, що укладення угоди не було добровільним.

Відповідно до ч. 8 ст. 474 КПК України, повторне звернення з угодою в одному кримінальному провадженні не допускається. Крім того, ухвала, якою суд відмовляє в затвердженні угоди про примирення, оскарженню не підлягає.

Таким чином, внаслідок зловживань з боку працівників правоохоронних органів, які порушують пряму заборону закону, фактично має місце порушення прав та інтересів сторін кримінального провадження, в зв'язку з чим, вважаємо за необхідне доповнити ч. 8 ст. 474 КПК України положенням наступного змісту: «виняток становить угода про примирення у випадку, коли в її затвердженні судом було відмовлено через існування обґрунтованих підстав вважати, що укладення угоди не було добровільним, через участь слідчого, прокурора в домовленості щодо неї».

Ще однією проблемою, яка простежується в науковій літературі, є те, що чинним КПК України не передбачено обов'язкової участі захисника під час укладення угоди про визнання винуватості. Як цілком слушно зазначає М.В. Лотоцький, при укладенні такої угоди не забезпечується принцип рівності сторін у кримінальному провадженні, оскільки зі сторони обвинувачення угоду укладає професійний юрист – прокурор. А тому, він пропонує доповнити ч. 2 ст. 52 КПК України підпунктом 7 наступного змісту: «щодо осіб кримінальне провадження відносно яких здійснюється на підставі угод – з моменту ініціювання такої угоди». У такому випадку, участь адвоката буде обов'язковою при укладенні угоди про визнання винуватості [2].

Ми цілком погоджуємося з такою думкою, а також вважаємо, що захисник повинен мати можливість ознайомитися з усіма матеріалами кримінального провадження перш, ніж розпочинати переговори зі стороною обвинувачення, з тією метою, щоб переконатися у вагомості доказів обвинувачення та надати оцінку того, наскільки сильною є версія обвинувачення. Така політика вже давно практикується у багатьох штатах Америки.

Для кращого розуміння ролі адвоката як учасника компромісних процедур, варто звернутися саме до досвіду іноземних держав, в яких інститут угод про визнання вини існує вже досить тривалий

час. Так, у відповідності до Федеральних правил кримінального судочинства, у США угоди з правосуддям укладаються шляхом конфіденційних переговорів між державним обвинувачем та обвинуваченим. В цих переговорах приймає участь також захисник [3, с. 285].

Виходячи з положень ч. 5 ст. 505 КПК Республіки Молдова, однією з умов застосування угоди про визнання винуватості є те, що захисник окремо засвідчує у письмовій формі, що угода про визнання винуватості обвинувачуваним, підсудним була розглянута ним особисто, передбачений законом порядок укладення угоди було дотримано і визнання обвинувачуваним, підсудним своєї винуватості є наслідком їх попередньої домовленості [4].

Отже, усталена практика навіть окремих зарубіжних країн свідчить про необхідність забезпечення обов'язкової участі захисника під час укладення угоди про визнання винуватості.

Згідно ч. 4 ст. 469 КПК України, укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні, в якому бере участь потерпілий не допускається [1]. Однак, деякі науковці дотримуються протилежної позиції. Зокрема, Р.В. Новак висловлює думку щодо доцільності укладання угоди про визнання винуватості також і в кримінальних провадженнях, в яких є потерпілий. При цьому, він пропонує зобов'язувати підозрюваного, обвинуваченого задовольнити вимогу про відшкодування шкоди у випадку висунення останньої потерпілим [5, с. 133].

Фактично, йдеться про те, щоб безпосередньо в угоді про визнання винуватості передбачати умову щодо розміру та строку відшкодування потерпілому шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. З такою позицією навряд чи можна погодитися хоча б з огляду на неможливість її практичної реалізації, адже в статті 472 КПК України міститься вичерпний перелік умов, які складають зміст угоди про визнання винуватості і серед них умови щодо розміру та строку відшкодування шкоди потерпілому попросту відсутні. Такі умови перебачені виключно щодо змісту угоди про примирення.

Аналізуючи положення статті 476 КПК України, яка передбачає наслідки невиконання угоди у вигляді скасування вироку та призначення судового розгляду в загальному порядку або направлення матеріалів провадження для завершення досудового розслідування в загальному порядку, можна зробити висновок, що

умови угод можуть бути виконанні як до, так і після ухвалення вироку, і жодних гарантій щодо належного їх виконання немає. На нашу думку, така позиція законодавця цілком суперечить принципу процесуальної економії, а тому необхідною є регламентація щодо виконання умов угод до ухвалення судом відповідного вироку.

На сьогодні існують прогалини у правовому регулюванні інституту угод, що свідчить про недосконалість законодавчої регламентації відповідних положень КПК України. Внаслідок цього, досить часто має місце порушення прав та інтересів сторін кримінального провадження.

В першу чергу, зазначене стосується неможливості повторного звернення з угодою про примирення в одному кримінальному провадженні та неможливості оскарження ухвали суду про відмову у затвердженні даної угоди у випадках порушення працівниками правоохоронних органів прямої заборони закону щодо участі у домовленостях стосовно угоди про примирення. На вирішення вказаної проблеми вище нами було запропоновано внести певні законодавчі зміни.

Неврегульованим залишається питання і щодо обов'язкової участі захисника під час укладення угоди про визнання винуватості. Нами було запропоновано доповнити чинний КПК України нормою про таку обов'язкову участь, що створило б додаткові гарантії правового захисту особи від можливості недобросовісного схиляння її до необгрунтованого зізнання.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88.
2. Лотоцький М.В. Угода про визнання винуватості: процесуальний порядок укладення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.by/portalus/modules/internationallaw/readme.php?subaction=showfull&id=1364933435&archive=&start_from=&ucat=12&.
3. Иванов А.А. Правовое регулирование института сделок о признании вины в США / А.А. Иванов // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2012. – № 2 (1). – С. 282 – 286.
4. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Молдова. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30397729.
5. Новак Р.В. Кримінальне провадження на підставі угоди про визнання винуватості / Р.В. Новак // Право і безпека. – 2014. – № 4(55). – С. 131–136.

6. Гошовська Т.В., Дроздович Н.Л. Роль адвокатури при здійсненні захисту у кримінальній справі: позитивний прояв судово-правового реформування / Т.В. Гошовська, Н.Л. Дроздович // Вісник Верховного суду України. – 2013. – № 9. – С. 28–34.

7. Теремецький В.І., Соловей Г.В. Угода про визнання вини у новому Кримінальному процесуальному кодексі України / В.І. Теремецький, Г.В. Соловей // Юридична наука. – 2012. – № 7. – С. 111–115.

8. Марко С.І., Паславський С.І. Проблеми укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні / С.І. Марко, С.І. Паславський // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – № 4. – 2013. – С. 383–389.

Круш Т.С.

студентка,

*Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Конституція, як основний закон що визначає державний устрій, порядок і принципи функціонування представницької, виконавчої та судової гілок влади, права й обов'язки держави, суспільства та громадян, не оминула своєю увагою і прокуратуру. Основною засадою та передумовою існування органів прокуратури зазначені в статті 9 Конституції де вказано, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Існування таких зобов'язань з боку держави перед суспільством обумовлює існування прокуратури як важливої державної інституції діяльність якої в першу чергу повинна включати захист і відновлення порушених прав людини і громадянина [1; 5].

Конституційні норми щодо діяльності прокуратури залежно від сфери регламентування можна розділити на декілька груп.